

Cop d'estat hispànic contra els Colom i el seu entorn català

Autor: Marc Pons
Data de publicació: 01-10-2021

L'1 d'octubre del 1500, fa 521 anys, a Santo Domingo (llavors colònia hispànica de la Hispaniola), el jutge Francisco de Bobadilla y Maldonado detenia Cristòfol, Bartomeu i Dídac Colom per ordre dels Reis Catòlics. Un acte que la majoria dels historiadors actuals cataloguen com un autèntic cop d'estat. Article d'En Marc Pons.

Tal dia com avui de l'any 1500, fa 521 anys, a Santo Domingo (llavors colònia hispànica de la Hispaniola), el jutge Francisco de Bobadilla y Maldonado detenia Cristòfol, Bartomeu i Dídac Colom per ordre dels Reis Catòlics, i els confinava i els engrillonava a la bodega d'un vaixell perquè fossin conduïts a la península Ibèrica. Aquella detenció era la culminació d'una llarga etapa de tensió entre els Colom i la monarquia hispànica, que tenia el seu origen en les disputes entre els colons catalanovalencians i els colons castellanolleonesos pel control de l'aparell governatiu de la Hispaniola. Des del segon viatge (1493), els Colom havien prioritzat els catalanovalencians en els llocs destacats de l'administració colonial.

Els castellanolleonesos ?dirigits per un personatge anomenat Roldán? havien enviat diverses missives a la cancelleria dels Reis Catòlics, en què difamaven els Colom i el seu entorn catalanovalencià, acusant-los d'actuar contra el règim hispànic i de maltractar la població indígena. Aquestes missives serien el pretext dels reis Ferran i Isabel per trencar unilateralment el contracte mercantil entre l'entorn de Colom i la monarquia hispànica, anomenat Capitulacions de Santa Fe (1492), en un acte que la majoria dels historiadors actuals cataloguen com un autèntic cop d'estat. Quan els Reis Catòlics van perpetrar aquest cop d'estat, els beneficis que generava l'empresa colombina superaven àmpliament les expectatives inicials.

Després de la detenció i deportació dels Colom, Bobadilla i Roldán van depurar tota l'administració colonial: els càrrecs nomenats pels Colom (majoritàriament catalans i valencians) van ser cessats i investigats, i substituïts per personatges del partit castellanolleonès. Poc temps després, la cancelleria hispànica va acusar Bobadilla i Roldán de corrupció i

malversació, i va enviar Nicolás de Ovando (1502) amb una flota de 30 vaixells i 2.500 soldats per a la desarticulació d'aquell estat de corrupció. Bobadilla i Roldán van ser detinguts i engrillonats, però, durant una tempesta que es va desfermar poc després de sortir del port de Santo Domingo, el vaixell que els conduïa a la península Ibèrica es va separar del comboi i va desaparèixer misteriosament.

Barcelona. Divendres, 1 d'octubre del 2021.

Marc Pons

https://www.elnacional.cat/ca/efemerides/marc-pons-cop-hispanic-colom-entorn-catala_651710_102.html